

20231208.ATOOM.IAEA lobby pusht atoomkernenergie op COP28
Aviel Verbruggen, Universiteit Antwerpen

VS-onderzoeksjournalist Karl Grossman publiceerde op 6 december 2023 een informatief artikel¹ over het atoomlobbyisme op COP28 voor *'driemaal meer kernenergie tegen 2050'*, met vermelding van interessante kritische bedenkingen van deskundigen. Deze bijdrage verwijst naar Grossman's artikel, en geeft er aanvullende inzichten bij.

DeWereldMorgen vroeg me daarover een Opinie te schrijven², gepubliceerd op 8 december. De redactie van DWM heeft nuttige aanvullingen en documentatie aangebracht, maar ook enkele elementen weggelaten. De tekst die volgt is de oorspronkelijke tekst met opname van de figuur die ik bijzonder onder de aandacht wil brengen in het 'debat' over atoomkernenergie.

Lobbyisme georkestreerd door het Internationaal Atoomenergie Agentschap (IAEA)

Atoomkernenergie is het bijproduct van de atoomwapenindustrie. Vanaf 1941 besteden de Verenigde Staten (VS) omvangrijke middelen aan de ontwikkeling van atoomwapens voor een dominante militaire macht. In augustus 1945 vernietigen VS-atoombommen Hiroshima en Nagasaki.

Na de oorlog ging de financiering van de atoombewapening onbegrensd door. Bijna alle publiek onderzoeksgeld passeerde de Atoom Energie Commissie (AEC)³. De enorme bestedingen aan atoomwapens worden vergoelikt door breder onderzoek, en door de $E=mc^2$ wet ook toe te passen voor elektriciteitsopwekking. Albert Einstein⁴ was zeer kritisch voor deze techniek om water te koken. Macht en bezit hebben wijsheid overvleugeld, zodat massaal geld uit de staatskas bleef stromen. Ook de privésector mocht nu atoomtechnologie toepassen. In 1953 opende *'Atomen voor Vrede'* de wereldmarkt voor VS-bedrijven. In 1957 werd het IAEA opgericht, betaald via de staatskassen van de aangesloten landen. IAEA heeft twee tegenstrijdige opdrachten: promoten en controleren van atoom activiteiten. Het IAEA is vooral advocaat en lobbyist voor de atoomkernenergie⁵. Gedurende 30 jaren (1945-1975) ging quasi alle geld voor energieonderzoek naar atoomtechnologie. Geen andere technologie heeft ooit zolang, zo enorm veel geld en steun ontvangen. Alle mogelijke reactoren en brandstofcycli (en hun afval) zijn onderzocht, ontwikkeld en getest. De resultaten in de vreedzame toepassingen zijn enorm ondermaats.

IAEA is nu regisseur van het toneelstuk 'Nucleaire Renaissance', opgezet om nieuw leven te blazen in de economisch wegwijnende atoomactiviteit. Als Internationaal instituut beweegt het zich vlot op het mondiale beleidstheater.

De klimaatovereenkomst van COP21 (Parijs, 2015) munt uit in vaagheid, bv. fossiele brandstof, olie, gas, steenkolen, ... krijgen geen vermelding. Alleen art.16§8 is niet vaag: IAEA krijgt het recht aanwezig te zijn op alle komende COP-bijeenkomsten. Het mollenwerk van IAEA in Werkgroep 3 van het klimaatpanel⁶ is nog straffer. In de rapporten van 2014, 2018 en 2022 heeft IAEA de essentiële IPCC-missie verbroken door alleen pro-atoomkernenergie literatuur aan bod te laten komen⁷. Zo slaagt IAEA erin beleid steunend op de kromme driepikkel "hernieuwbare energie, nucleaire, koolstof opvang en opslag" te behouden. De voorzitter van Werkgroep 3, Jim Skea⁸, leefde in 2022 zelf de IPCC-regels niet na door formeel ingediende commentaren op de atoom ontwerp teksten te negeren.

Er is hier werk aan de winkel voor kritische journalistiek.

Atoomenergie is een dood paard

Grossman beschrijft hoe atoomkernenergie op COP28 aan bod kwam. Er was een pakket *beweringen* die het label "gebakken lucht" verdienen. Daarna een stapeltje *voorstellen en verzoeken*, hetzij een nieuwe "hold-up" op de staatskassen van naïeve regeringen en internationale financiële instellingen. Samengevat: niets nieuws, gewoon voortdoen wat bijna 80 jaar aansleept. Bijvoorbeeld de campagne *Build Nuclear Now* is een kopietje van de gelijknamige jaren 1970-campagne. Deze is doorspekt van financiële katers, waarvan de eeuwige afvalstaart zo snel als mogelijk naar de overheid wordt doorgeschoven⁹.

Geen enkele investeerder wil nog eigen geld in atoomkernenergie stoppen. Het VS-vlaggenschip van de Kleine Modulaire Reactoren, Nuscale, heeft al de handdoek in de ring geworpen. John Hopkins, CEO Nuscale, stelde vast dat hij op een dood paard zat.

Onafhankelijke deskundigen spreken zoals de Sioux: wie op een dood paard zit, is afstijgen geraden

Na de beschrijving van het COP28 theater, laat Grossman enkele kritische stemmen aan het woord. Harvey Wasserman, Mark Jacobson en Michael Lee zijn niet mals: "meer dan onzin", "het stomste beleidsvoorstel, ooit gezien", "atoomenergie is geen laag-koolstof oplossing".

Sterker nog is de beoordeling van vier voormalige insiders van de atoomenergie wereld uit de VS, Duitsland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk. Ze stellen: "De centrale boodschap, telkens opnieuw herhaald, dat een nieuwe generatie atoomenergie proper, veilig, slim en goedkoop zal zijn, is fictie. De realiteit is het tegendeel, een zeer complexe technologie met de kans op enorme schade." Ze weerleggen uitgebreid het verhaal van atoomenergie als bijdrage aan de oplossing van het klimaatprobleem.

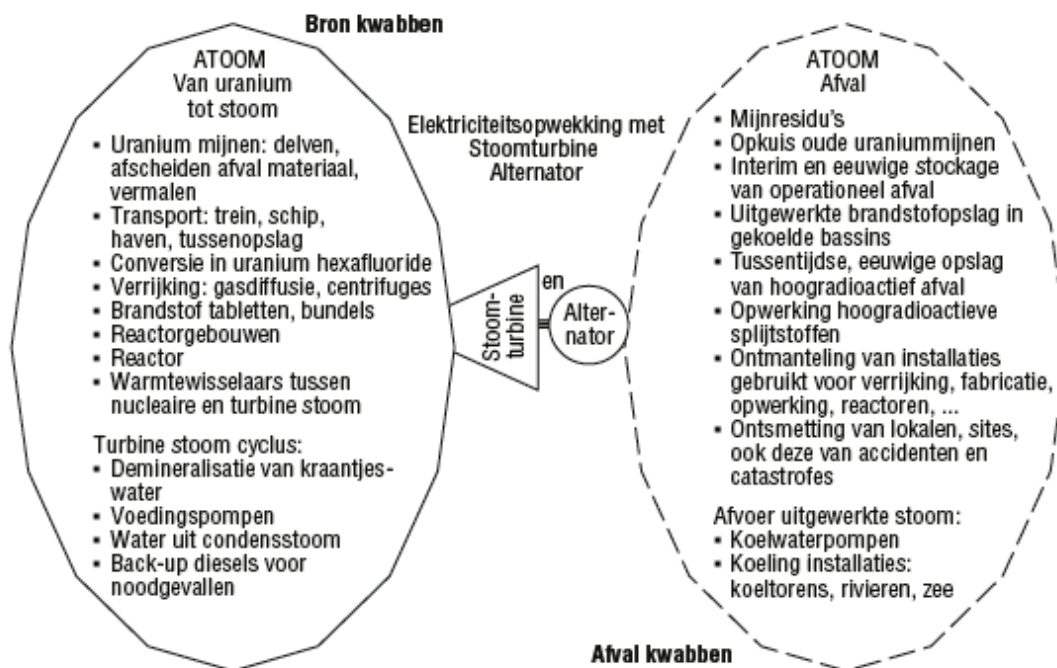
Tenslotte wijst paus Franciscus erop dat "politieke verandering" nodig is voor de ecologische transitie die bestaat uit "energie efficiëntie, hernieuwbare bronnen, de uitschakeling van fossiele brandstoffen, en opvoeding in levensvormen minder afhankelijk van de fossiele energie".

Aanvullingen voor hardhorenden

Graag vul ik de kritiek¹⁰ op de atoomenergie aan met verduidelijking van twee zaken.

Ten eerste, elektriciteit uit atoomkerncentrales botst met het oogsten van elektriciteit uit zonlicht, wind en water. Ze zijn onverenigbaar in een elektrisch systeem, zodat het succes van de een het bankroet van de andere veroorzaakt. Het is atoom of zon kiezen voor productie en netontwikkeling. Dit is duidelijk als het inzicht is doorgesijpeld dat hernieuwbare elektriciteit vooral van onderop moet komen verenigd in lokale slimme netten met voorzieningen voor stabiliteit en opslag van energie.

Ten tweede, atoomkernenergie is een economisch-financiële draak, welke nieuwe vondsten er ook zouden bijkomen om water te koken met het splitsen of smelten van atoomkernen. Volgende figuur toont de draken met haar twee vleugel-kwabben. Het vraagt een ander artikel om de kwabben toe te lichten. Elektriciteit oogsten uit natuurlijke stromen zonlicht en wind heeft geen kwabben.

Er bestaat geen ethisch, sociaal, financieel, economisch, politiek, technisch ... argument om nog één uur langer, één euro meer, te besteden aan atoomkernenergie. Spijtig genoeg zal dit niet kunnen, want er wacht jou, vooral de jonge lezer, een atoompassief dat blijvende aandacht en geld zal opslokken. Ondanks de beloften in de jaren 1950-60 dat er snel een oplossing zou komen voor atoomafval, heeft anno 2023 geen enkele atoomstaat een werkbare oplossing. Dus diep in de huid van moeder Aarde wegstoppen, is het enige dat hen overblijft. Het is een non-oplossing die ook veel meer problemen bevat dan dusver gedacht.

Vandaag wel mogelijk en nodig, zijn forse ingrepen voor de onmiddellijke uitdoving van de schijnbaarheid atoomkernenergie. Het is raadzaam die ingrepen te doen voordat een volgende 'niet voor mogelijk' verklaarde atoomcatastrofe een grote tol eist van de bevolking in het rampgebied.

Eindnoten

---

¹ The Sentinel Newspapers: [Nuclear Power Pushing at the UN's COP28 Climate Change Conference](#)

² [Opinie, Analyse in DWM](#) met als titel Aviel Verbruggen maakt brandhout van de roep 'driemaal meer kernenergie'

³ Zo bekwam John Nash financiering van de AEC voor onderzoek in speltheorie. In 1994 ontving hij de Nobelprijs Economie (zie film A Beautiful Mind)

⁴ In 1948 heeft Einstein met collega's the Bulletin of Atomic Scientists opgericht, tot vandaag een bron van onafhankelijke topkwaliteit informatie

⁵ Dit is ook zo voor het Belgische SCK (Studiecentrum voor Kernenergie). Zie De Standaard 4 dec. 2023, p.26-27

⁶ Het klimaatpanel IPCC bestaat uit drie werkgroepen: 1) klimatologen rapporteren over het klimaat en de klimaatverandering; 2) wetenschappers beschrijven de impacts ervan; 3) economen en beleids mensen bespreken mogelijkheden van broeikasgas uitstoot vermindering. Deze laatste werkgroep is dooraderd van neoliberale denkschema's en lobby praktijken, gelijkend op de COP.

⁷ Detail in Verbruggen, A. 2021 [Pricing Carbon Emissions, Routledge OA](#), p. 106-111

⁸ Jim Skea is nu gepromoveerd tot voorzitter van het IPCC. Hij verdedigde Al Jaber op de persconferentie (4 dec. 2023; <https://www.youtube.com/watch?v=jVWpQ-LJZ24>) om uitspraken over fossiele energie als 'wetenschappelijk onderbouwd' te bevestigen. De 'wetenschap' van IPCC Werkgroep 3 is dubieus.

⁹ ENGIE België heeft hier een hoofdvogel geschoten, en is de overwinning nu legaal aan het betonnen.

¹⁰ Hoofdstuk 4 van het boek 'Energie- en klimaatbeleid ontluisterd' geeft een vollediger beeld.